

Til frivillige rådgivere i Dansk Flygtningehjælp

OVERSIGT – MULIG ØKONOMISK HJÆLP TIL FLYGTNINGE OG DERES FAMILIE

Reglerne om økonomisk hjælp bliver løbende ændret, og det kan derfor være vanskeligt at have overblik over mulighederne for økonomisk hjælp. I dette notat gives en oversigt over de vigtigste gældende regler og de lovændringer, som er vedtaget.

Oversigtens indhold:

Løbende hjælp til forsørgelse

- Integrationsydelse
- Kontanthjælpsloft, 225-timers regel
- Folkepension og førtidspension

Hjælp til enkeltudgifter

Hjælp til boligudgifter

Børne- og ungeydelse

Løbende hjælp til forsørgelse

Integrationsydelse

Pr. 1. januar 2019 er reglerne vedrørende retten til kontanthjælp eller uddannelseshjælp ændret, så det hidtidige opholdskravet er hævet og der er indførte et nyt beskæftigelseskrav. Det betyder, at man skal have haft opholdstilladelse og have boet i Danmark i mindst 9 år ud af de seneste 10 år, og man skal derudover have haft mindst 2½ års ordinær fuldtidsbeskæftigelse inden for de seneste 10 år. Hvis man ikke opfylder de krav, kan man i stedet modtage integrationsydelse.

Det nye opholdskrav og beskæftigelseskrav gælder for alle, der modtager integrationsydelse *eller* søger om økonomisk hjælp pr. 1. januar 2019 og derefter. Det nye beskæftigelseskrav gælder også, hvis man er indrejst eller genrejst i Danmark den 1. januar 2008 eller senere. Beskæftigelseskravet på 2½ år svarer til 4.810 løntimer indenfor de seneste 10 år og skal være ordinært ustøttet arbejde. I denne sammenhæng betragtes integrationsgrunduddannelsen (IGU) som ustøttet arbejde.

Derudover skal man opfylde de generelle betingelser for hjælp i lov om aktiv socialpolitik herunder stå til rådighed for arbejdsmarkedet og udnytte sine arbejdsmuligheder og deltage aktivt i integrationsprogrammet (danskundervisning og beskæftigelsesfremmende aktiviteter).

Integrationsydelse – 2019-takster pr. måned før skat (kontanthjælp i parentes):

Voksne (over 30 år):

- > med børn (forsørgere) 8.498 kr. (15.180 kr.)

> uden børn	6.072 kr.	(11.423 kr.)
Enlige forsørgere	12.143 kr.	(14.510 kr.)
Unge (under 30 år)		
> udeboende	6.072 kr.	(7.363 kr.)
> hjemmeboende	2.616 kr.	(3.553 kr.)

Personer, der modtager integrationsydelse, kan ansøge om en **tidsbegrænset danskbonus**, der udbetales i 6 rater á 1.580 kr. pr. måned, hvis de har bestået Prøve i Dansk 2, tilsvarende eller på højere niveau jf. lov om aktiv socialpolitik. Bemærk, at månederne er sammenhængende.

Der er en vis dispensationsmulighed for danskkravet, hvis man har et lægeligt diagnosticeret handicap, der medfører, at man ikke er i stand til eller har rimelige udsigt til at kunne bestå prøven i dansk. Ansøgeren skal selv ansøge om dispensation og betale en lægeerklæring.

Derudover kan personer, der er omfattet af integrationsprogrammet og ikke modtager integrationsydelse søge om en **skattefri danskbonus** på 6.242 kr., hvis de har bestået Prøve i Dansk 2, tilsvarende eller på højere niveau jf. integrationsloven. Bemærk, at prøven skal være bestået efter d. 1. januar 2018.

Målgruppen for de to typer danskbonus er altså integrationsydelsesmodtagere og selvforsørgende udlændinge under integrationsprogrammet. Bemærk, at man kun kan søge den ene eller den anden danskbonus.

Pr. 1. januar 2020 ændrer integrationsydelsen navn til "**selvforsørgelses- og hjemrejseydelse**" for flygtninge og familiesammenførte til flygtninge og "**overgangsydelse**" for andre familiesammenførte og indvandrere. Pr. 1. januar 2020 nedsættes ydelserne for forsørgere:

- Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse for enlige forsørgere nedsættes med 2.000 kr. fra 12.145 kr. til 10.145 kr. pr. måned (2019-niveau).
- Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse for gifte og samlevende nedsættes med 1.000 kr. fra 8.498 kr. til 7.498 kr. pr. person pr. måned svarende til 2.000 kr. pr. husstand (2019-niveau).

Nedsættelsen træder dog først i kraft, når forsørgerne har optjent ret til den halve børne- og ungeydelse dvs. efter 3 års ophold i Danmark (se afsnittet "Børne- og ungeydelser" nederst).

Kontanthjælpsloft og 225-timers regel

Pr. 1. oktober 2016 blev regler om loft over den samlede økonomiske hjælp og en 225-timers regel for modtagere af ydelse i kontanthjælpsystemet (gen)indført. Begge regelsæt gælder for integrationsydelsesmodtagere med visse undtagelser og variationer.

Kontanthjælpsloft

Der er efter gældende regler et loft over, hvor meget man samlet set kan modtage i ydelser. De følgende økonomiske ydelser skal sammenlagt holde sig under det aktuelle loft:

Integrationsydelse/kontanthjælp/uddannelseshjælp, boligstøtte og særlig støtte til boligudgifter efter § 34 i lov om aktiv socialpolitik. Hvis de samlede ydelser ligger over loftet, så sker der en nedsættelse af de udbetalte ydelser. Der reduceres først i den særlige støtte og dernæst i boligstøtten.

Loftstørrelsen afhænger af, hvilken ydelsessats personen modtager og den familietype, som personen tilhører dvs. gift, samlevende, enlig og forsørger eller ikke-forsørger og antallet af børn. Der er på nuværende tidspunkt 29 individuelle loftbeløb.

Loftbeløb for modtagere af integrationsydelse (pr. måned):

• Gifte/samlevende, forsørgere med 1 barn	12.097 kr.
• Gifte/samlevende, forsørgere med 2 el. flere børn	11.930 kr.
• Gifte/samlevende, ikke forsørgere	9.246 kr.
• Enlig forsørger med 1 barn	14.386 kr.
• Enlig forsørger med 2 eller flere børn	14.758 kr.
• Enlige ikke forsørgere	9.971 kr.

Der er særlige loftsbeløb, hvor en eller begge ægtefæller er på integrationsydelse, og hvor kravet om 225 timers arbejde ikke er opfyldt (225-timers reglen).

225-timers reglen:

Reglen er udformet som et skærpet rådighedskrav. Retten til fuld forsørgelseshjælp er betinget af mindst 225 timers ordinært arbejde inden for de seneste 12 måneder. Reglen gælder for personer, der har modtaget hjælp i sammenlagt 1 år indenfor de seneste 3 år. Både ægtefæller og enlige er omfattet af reglen, som gælder for modtagere af integrationsydelse, kontanthjælp og uddannelseshjælp. For ægtepar skal ægtefæller hver især opfylde kravet om arbejde.

Konsekvenser ved manglende opfyldelse af kravet er forskellige afhængig af civilstand og ydelse.

- Hovedregel: For ægtefæller bortfalder den enes ydelse, hvor enlige og ugifte får hjælpen nedsat. Der er dog mulighed for undtagelse og særlige regler for visse grupper herunder modtagere af integrationsydelse.
- Generelle undtagelser: Hvis kommunen vurderer ens arbejdsevne så nedsat, at man ikke kan varetage et ordinært arbejde, personer med påbegyndt rehabiliteringsplan, personer i revalidering og par, hvor den ene modtager en ydelse, som ikke er betinget af udnyttelse af arbejdsmuligheder (rådighedsforpligtelsen).

Hvis den berørte, ikke har kunnet arbejde på grund af sygdom, barsel eller lignende, så forlænges perioden, hvor der skal være arbejdet 225 timer.

Konsekvenser for modtagere af integrationsydelse:

- Ugifte/Enlige er undtaget og får ikke reduceret ydelsen.
- Ægtepar med forsørgerpligt omfattes først, når retten til de fulde børne- og ungeydelse er optjent (se senere afsnit om børne- og ungeydelse). For ægtepar, der er omfattet af reglen, nedsættes hjælpen til 1 voksensats (dvs. kontanthjælpssats på 15.180 kr. for forsørgere og 11.423 kr. for ikke-forsørgere).
- Kombinationspar, hvor den ene modtager integrationsydelse og den anden modtager en ydelse, som ikke er betinget af, at man udnytter sine arbejdsmuligheder fx SU, ressourceforløbsydelse, førtidspension eller folkepension.

Hvis ens hjælp er bortfaldet eller nedsat på grund af 225-timers reglen, så vil man ikke længere kunne modtage særlig støtte.

Kommunen skal sende et varslingsbrev senest seks mdr. før bortfald eller nedsættelse.

Folkepension og førtidspension

Der har i flere år været særlige regler for flygtnings ret til **folkepension**, men en lovændring i 2015 har medført, at flygtninge nu er omfattet af det almindelige optjeningsprincip på folkepension. Retten til fuld folkepension er betinget af 40 års bopæl i Danmark, og man skal have boet mindst 3 år i Danmark for overhovedet at være berettiget til folkepension.

Flygtninge med 3 års ophold (regnet fra datoen for opholdstilladelse) vil være berettiget til folkepension og få en såkaldt brøkpension, som beregnes ud fra, hvor mange år de har boet i Danmark. Kommunen kan supplere en brøkpension med ydelser efter lov om aktiv socialpolitik. Men man skal være opmærksom på, at der kan være ganske store forskelle i den kommunale praksis i forhold til brøkpensionisterne. Kommuner har forskellige skøn i vurderingen af det konkrete behov for supplerende af brøkpensionen.

Flygtninge i pensionsalderen uden 3 års ophold i Danmark vil ikke være berettiget til folkepension, men de vil modtage integrationsydelse uden andre økonomiske rettigheder som folkepensionist. De nye regler for optjeningsprincipper trådte i kraft pr. 1. september 2015, men der er en vis overgangsordning. Det betyder bl.a., at flygtninge, der er indrejst før lovens ikrafttrædelse og som når folkepensionsalderen inden den 1. januar 2021, vil – som flygtninge, der allerede er på folkepension – få beregnet deres pension efter de tidligere regler. Det vil sige, at deres bopælstid i hjemlandet tæller med i opgørelsen over bopælstiden.

Nye regler i forhold til folkepension & førtidspension

Regeringen og Dansk Folkeparti indgik i juni 2017 *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet*, der er udmøntet i en lovændring, der skærpede kravet til optjening af folkepension, personligt tillæg (ældrecheck) og førtidspension.

De nye lovændringer betyder, at **optjeningsperioden for ret til fuld folkepension og ret til fuld ældrecheck** øges, så flygtninge skal have bopæl i Danmark mindst 9/10 af perioden fra det fyldte 15. år til det tidspunkt, hvorfra folkepensionen ydes. Hvis personen ikke opfylder betingelsen for fuld

folkepension, så modtages en procentandel af folkepension (brøkpension), som beregnes ud fra, hvor mange år man har boet i Danmark.

De nye lovændringer indebærer også en såkaldt **harmonisering af optjeningsreglerne for førtidspension**, så flygtninge fremover skal have haft mindst 3 års fast bopæl i Danmark for at åbne retten til førtidspension (regnet fra datoen for opholdstilladelsen). Flygtninge skal desuden have haft bopæl i Danmark mindst 9/10 af perioden fra det fyldte 15. år til det tidspunkt, hvor førtidspensionen tilkendes for at opnå retten til fuld førtidspension. Hvis de ikke opfylder betingelsen for fuld førtidspension, så modtages en procentandel af førtidspensionen, som beregnes ud fra, hvor mange år man har boet i Danmark.

Kommunen kan supplere brøkpensionen og brøk-førtidspensionen med ydelser efter lov om aktiv socialpolitik. Hvis den pågældende *ikke* har haft 9 års ophold ud af de seneste 10 år i Danmark, så kan der suppleres med integrationsydelse og herefter kan der suppleres med kontanthjælp. Denne gruppe er undtaget beskæftigelseskravet på 2½ års beskæftigelse indenfor de seneste 10 år.

Reglerne trådte i kraft den 1. juli 2018, men der er en vis overgangsordning. Det betyder bl.a., at de ny regler omfatter alle, der når folkepensionsalderen den 1. juli 2025 eller senere. Udbetaling Danmark Pension kan vejlede den enkelte om, hvilke regelsæt man er omfattet af.

I forhold til førtidspensionister så gælder reglerne fra den 1. juli 2018 med mindre man har fået påbegyndt en sag om førtidspension inden ikrafttrædelse. Eller man er indrejst inden den 1. september 2015 og når folkepensionsalderen inden den 1. januar 2021.

Hjælp til enkeltudgifter (hjælp i særlige tilfælde)

I integrationsloven (kap. 6) og lov om aktiv socialpolitik (kap. 10) findes regler om muligheden for økonomisk hjælp i særlige tilfælde. De første 3 år efter, at kommunen har overtaget integrationsansvaret, ydes hjælpen til enkeltudgifter efter integrationsloven og herefter efter lov om aktiv socialpolitik.

Pr. 1. januar 2020 ændres disse regler, så økonomisk hjælp i særlige tilfælde ydes efter kap. 6 i integrationsloven de første 5 år efter kommunen har overtaget integrationsansvaret. Herefter ydes den økonomiske hjælp efter lov om aktiv socialpolitik. Det betyder samtidigt, at kommunen *ikke* længere kan yde økonomisk hjælp efter kap. 10 i lov om aktiv socialpolitik de første 5 år med undtagelse af § 81a (midlertidig huslejhjælp) og § 82a (tilskud til tandpleje), som ikke eksisterer i integrationsloven.

- Enkeltudgifter: Kommunen kan yde hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, hvis afholdelsen af udgiften i afgørende grad vil gøre det vanskeligt at klare sig i fremtiden. Normalt ydes hjælpen kun til uforudsete udgifter, men kommunen kan efter en konkret vurdering undtagelsesvis yde hjælp, hvis afholdelsen af udgiften har afgørende betydning for familiens livsførelse. Nyankomne flygtninge kan blive undtaget kravet om, at udgifterne skal være uforudsete. De har typisk ikke haft mulighed for en forudgående opsparing. Det er vigtigt at være opmærksom på, at denne hjælp skal ydes efter en konkret individuel vurdering. Nogle kommuner har interne retningslinjer med vejledende rådighedsbeløb og

oversigt over, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til. Det må dog ikke medføre, at der undlades at lave en konkret individuel vurdering af flygtninges økonomiske situation og rimeligheden i udgiften

- Sygebehandling mv.: Kommunen kan yde hjælp til udgifter til sygebehandling, medicin, tandbehandling og lign., der ikke dækkes efter anden lovgivning, og hvis den pågældende ikke har økonomisk mulighed for at dække udgiften. Behandlingen skal være nødvendig og helbredsmæssig velbegrunder. Der kan undtagelsesvis ydes hjælp til udgifter til behandling uden for det offentlige behandlingssystem, hvis der ikke er behandlingsmuligheder i det offentlige behandlingssystem, og behandlingen er lægeligt velbegrunder.
- Særlig hjælp vedrørende børn: Kommunen kan yde hjælp til udgifter til udøvelse af samvær med egne børn under 18 år. Det er en betingelse, at pågældende ikke har økonomisk mulighed for at betale udgifterne.
- Flytning: Kommunen kan yde hjælp til en flytning, som forbedrer bolig- og erhvervsforhold. Det kan fx være en flytning fra en bolig med en boligudgift, der ikke svarer til den økonomiske formåen, til en bolig med lavere husleje. Hjælpen ydes af fraflytningskommunen, men forudsætter, at tilflytningskommunen har godkendt at overtage ansvaret for integrationsprogrammet.

Hjælp til udgifter ved deltagelse i integrationsprogrammet

Efter integrationslovens § 23f kan kommunen yde hjælp til bestemte udgifter ved deltagelse i integrationsprogrammet, hvis den pågældende ikke har mulighed for at betale selv. Det kan fx være udgifter til værktøj, arbejdsredskaber, arbejdstøj, helt særligt undervisningsmateriale og egenbetaling i forbindelse med ophold på højskoler.

Kommunen kan også yde hjælp til rimelige og dokumenterede transportudgifter, som skyldes deltagelse i integrationsprogrammet. Her skal der ikke foretages en vurdering af flygtninges mulighed for egenbetaling, hvilket også gælder for personer, der modtager tilbud om offentlig ansættelse med løntilskud.

Hjælp til boligudgifter

Støtte til huslejeudgifter

Flygtninge, der bor til leje kan få løbende støtte (boligstøtte) efter lov om individuel boligstøtte. Hvis lejen i en bolig, som er anvist af kommunen efter integrationslovens regler, overstiger mere end halvdelen af husstandsindkomsten, kan fuld boligstøtte ikke nægtes (jf. integrationslovens § 12, stk. 1). Der er særlige regler om boligstøtte for beboere i kollektive bofællesskaber (boligstøttelovens kapitel 4a). Nogle kan ligeledes få særlig støtte til høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde efter § 34 i lov om aktiv socialpolitik. Men vær her opmærksom på reglerne vedrørende kontanthjælpsloft, som beskrevet tidligere.

Det er vigtigt at huske, at man har *oplysningspligt*, når man modtager ydelser fra det offentlige. Det betyder i denne sammenhæng, at man har pligt til at oplyse om eventuelle ændringer, der har

betydning for niveauet af boligstøtten fx ændring af huslejen, fremleje af et værelse eller hvis børn eller andre, der bor i boligen, flytter ind eller ud.

Hjælp til betaling af indskud

Kommunen skal give et såkaldt pligtlån til indskud til bolig, hvis husstandens indkomst ligger under en bestemt grænse. Der kan ydes lån til både lejligheder og enkeltværelser i særlige tilfælde. Normalt kan kommuner kun give pligtlån til indskud i almene boliger og ejendomme, der tilhører almennyttige institutioner, men når en flygtning søger pligtlån, er låneadgangen udvidet til også at omfatte privat udlejningsbyggeri.

Midlertidig husleiehjælp

Efter lov om aktiv socialpolitik (§ 81a) kan kommunen yde midlertidig hjælp til betaling af husleje for en person, der er udsættelsestruet på grund af huslejerestance. Det skal forebygges, at personen sættes ud af boligen. Kommunen kan her betinge hjælpen af en administrationsaftale, medvirken til plan for flytning til mere passende bolig eller deltagelse i gældsrådgivningen. Kommunen kan endvidere bestemme, at hjælpen udbetales direkte til udlejeren.

Børne- og ungedydelser

Pr. 1. januar 2018 er optjeningsprincippet for retten til børne- og ungedydelser ændret. Det betyder, at flygtninge o.a. først har ret til de fulde ydelser, når de har haft bopæl *eller* har været i beskæftigelse i Danmark i 6 år ud af de seneste 10 år. Optjeningen af retten til de fulde børne- og ungedydelser sker gradvist pr. halvår over de 6 år. Det betyder i praksis, at man har ret til 8,3 pct. efter ½ år, 16,7 pct. efter 1 år osv. De ydelser det drejer sig om er: *børne- og ungedydelse, børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.*

Personer, der *inden* d. 1. januar 2018 har erhvervet ret til børne- og ungedydelser efter det tidligere gældende optjeningskrav (2 år inden for de seneste 10 år), vil forblive på denne ordning, så længe retten ikke afbrydes.

Integrationsfaglig konsulent Sine Hav